

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก แบบชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล Development of Community Problem Based Learning Model to Promote Learning Achievement and Critical Thinking of Nursing Students

ปิ่นเรศ กาศอุดม* จุฬารีย์ ชัยวงศ์นาคพันธุ์** ปริมล หงษ์ศรี** เสาวลักษณ์ หงษาไช** ทิพนันท์ ปันคำ**

สายฝน อินศรีชื่น** รัตน์ชรีญาภรณ์ ฤทธิศาสตร์**

Pinnarate Gadudom,* Chulawaree Chaiwongnakkapun,** Parimon Hongsi,**

Saowaluck Hongdachai,** Tipanan Punkum,** Saifon Insrichuen,** Ratchareeyaporn Rittisad**

*, ** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่ จ.แพร่

*, ** Borommarajonani College of Nursing, Phrae, Phrae Province

* Corresponding Author: pinnarate@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาและสร้างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน และการตรวจสอบรูปแบบเริ่มต้น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ขั้นที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ โดยทดลองใช้รูปแบบกับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 54 คน เครื่องมือในการทดลอง ได้แก่ รูปแบบที่สร้างขึ้น และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ ประกอบด้วย แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติ dependent t-test

ผลวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การเตรียมผู้เรียน การเตรียมผู้สอน และการเตรียมกรณีศึกษาในชุมชน 2) กระบวนการดำเนินการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน 3) การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลสัมฤทธิ์

Received: April 20, 2019; Revised: July 22, 2019; Accepted: August 1, 2019

2. หลังการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น นักศึกษาพยาบาลร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีขึ้น และมีค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับดี และสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมาก

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรมีการขยายผลการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานไปในวิชาต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการวางแผนในภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละชั้นปีเพื่อนำไปสู่การบูรณาการเนื้อหาและเวลาที่ใช้ในการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานต่อไป

คำสำคัญ : การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research and development study aimed at 1) developing the community problem-based learning model to promote learning achievement and critical thinking among nursing students and 2) examining its effectiveness. There were two steps in this study. The first step was development of the teaching and learning model using a community problem-based method. The model was validated by three experts. The second step was testing of the effectiveness of the model. Fifty four nursing students were purposive selected to participate the program. Instruments included the community problem-based learning model, critical thinking assessment and the satisfaction questionnaire. Descriptive statistics and the dependent t-test method were utilized for data analysis.

The results of this study were as follows:

1. The community problem-based learning model composed of three components, including 1) preparation of students, instructors, and case study in community 2) teaching-learning process, and 3) evaluation of the model.

2. After implementing the model, the achievement scores among all nursing students were at high level. In addition, the mean score of critical thinking among the sample was at high level ($\bar{X} = 36.65$, $SD = 10.48$) and was significantly higher than that prior using the model ($t = 3.97$, $p < .01$). The mean score of students' satisfactions of the model was also at high level ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.76$).

Results from this study suggest that it is highly recommended to use this community problem-based learning model in other student groups in order to increase

the students' critical thinking and learning outcomes. It is also recommended that the model should be added as an integrated courses or disciplines in nursing curriculum.

Keywords : community problem based learning, learning achievement, critical thinking, nursing students.

≡ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ≡

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่งผลให้คณะกรรมการการอุดมศึกษาออกประกาศเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) เพื่อเป็นกรอบมาตรฐาน ให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของทุกระดับคุณวุฒิ ให้สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ ทั้งในระดับชาติและระดับสากล¹

วิธีการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลากหลายรูปแบบ การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem based learning) เป็นหนึ่งรูปแบบที่ได้รับการยอมรับและนิยมใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism learning theory) โดยผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาเป็นบริบท (Context) ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ

การคิดวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา รวมทั้งได้รับความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกัน² ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิจารณ์ญาณและคิดสร้างสรรค์

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem based learning) เป็นวิธีการเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาหรือประเด็นเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยใคร่รู้ นำไปสู่การศึกษาหาความรู้ โดยที่ผู้เรียนไม่ได้มีการเรียนเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโจทย์หรือสถานการณ์นั้นมาก่อน โจทย์หรือสถานการณ์จะต้องสร้างให้คล้ายคลึงกับปัญหาหรือสถานการณ์จริง ที่ผู้เรียนต้องเผชิญในอนาคต ผู้เรียนจะต้องศึกษาโจทย์ในลักษณะของการใช้เหตุผลและการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของตน และจะต้องใช้โจทย์หรือสถานการณ์นั้นเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในระหว่างการอภิปรายในกระบวนการกลุ่ม³ การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง และร่วมกับการเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มส่งเสริมการทำงานเป็นทีม มีการวางแผนและการกำกับกับการเรียนรู้ของตนเอง การตรวจสอบผลการเรียนรู้ของตนเองกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและแหล่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ทักษะการแก้ปัญหา การจัดการประเด็นหรือสาระเรื่องราวต่างๆ ครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้สอนจึงปรับบทบาทเป็นผู้ที่

เอื้ออำนวยการเรียนรู้แก่ผู้เรียน (Facilitator) มีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning resource) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของโจทย์หรือสถานการณ์ปัญหา (Problem) หรืออาจจะนำผู้เรียนไปเผชิญหรือสัมผัสกับสถานการณ์จริง ทั้งนี้โจทย์หรือสถานการณ์ปัญหาก็จะต้องมีความหมายและความสำคัญ มีความน่าสนใจ กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เกิดการคิดวิเคราะห์ใคร่ครวญ พินิจพิเคราะห์ในเนื้อหาสาระต่างๆ เพื่อนำไปสู่การจัดการหรือการแก้ปัญหาตามโจทย์สถานการณ์ เป็นการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ⁴

จากแนวคิดสำคัญของการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นหลักที่ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 3) การใช้ปัญหา/สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งการใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นโดยการสร้างโจทย์หรือสถานการณ์จะต้องให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด ดังนั้นเพื่อลดข้อจำกัดในด้านนี้ และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง จึงนำไปสู่การนำหลักการเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ มาผนวกกันในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนในครั้งนี้ เช่น ในองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินการเรียนการสอน ในระยะกระตุ้นการเรียนรู้ โดยการให้นักศึกษาไปศึกษากรณีศึกษาที่อยู่ในชุมชนเพื่อให้ได้สัมผัสกับสถานการณ์จริงในบริบทของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้การเรียนการสอนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงของชุมชน เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ คือ เน้นการลงมือปฏิบัติและมีการจัดการความรู้ทั้งในเชิงแนวคิด เนื้อหา กระบวนการ และผลลัพธ์ที่

เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าไปปฏิสัมพันธ์และปฏิบัติการจริงร่วมกับชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ปรากฏการณ์ แทนการเรียนรู้จากตำราแต่เพียงอย่างเดียว และส่งผลลัพธ์ต่อผู้เรียนตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะทางปัญญา และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปใช้ในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของคนในชุมชน เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและกับกรณีศึกษา สามารถวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ และเกิดการพัฒนาทักษะในการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารระหว่างนักศึกษา กับกรณีศึกษาในชุมชน นักศึกษากับอาจารย์ ผ่านการนำเสนอผลงานและการเขียนรายงาน¹

ผลจากการประเมินการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ซึ่งจัดการเรียนการสอนในชั้นปีที่สอง และส่วนใหญ่เป็นการบรรยายในชั้นเรียน นักศึกษามีข้อเสนอแนะให้มีการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นผู้สูงอายุจริงในชุมชน เพื่อจะได้ประสบการณ์ตรงจากการศึกษาในบริบทจริง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน (Community problem based learning) ซึ่งเป็นการประยุกต์แนวคิดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ (Community based learning) ในการเตรียมโจทย์สถานการณ์ ร่วมกับกระบวนการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem based learning) เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน

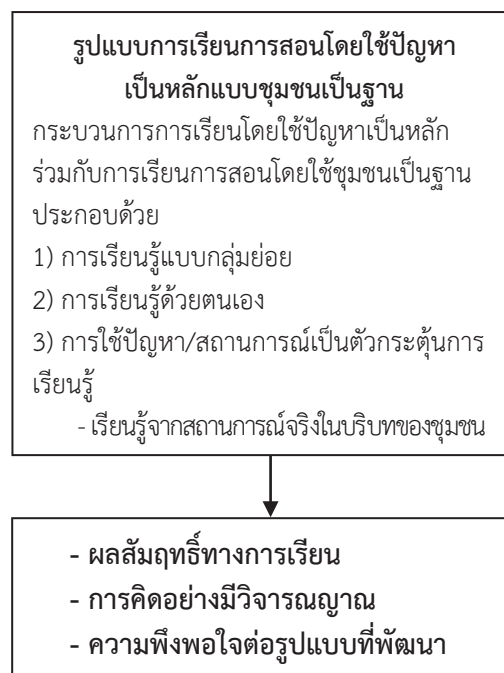
สมมติฐานการวิจัย

หลังการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น นักศึกษาพยาบาล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีขึ้น มีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากขึ้นไป และมีค่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดกระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem based learning) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ 1) การใช้ปัญหา/สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้ 2) การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อย และ 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร่วมกับ แนวคิดการเรียนการสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ (Community based learning) ซึ่งมีแนวคิดสำคัญคือ การเรียนรู้จากสถานการณ์จริงภายใต้บริบทของชุมชน มาใช้ในการเตรียมโจทย์สถานการณ์ และการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงในชุมชน เป็นกรอบของการวิจัย โดยโจทย์หรือ

สถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ในเชิงแนวคิด เนื้อหาสาระจนถึงการได้ลงมือปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จริงตามบริบทของชุมชน แทนการเรียนรู้จากตำราแต่เพียงอย่างเดียว เขียนเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบที่สร้างขึ้น โดยมีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างรูปแบบ โดยการสังเคราะห์เนื้อหาในรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุในหัวข้อการประเมินสุขภาพผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพ และการพยาบาลผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ การพัฒนาวัตรกรรมเพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่ง

ไปสู่รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก แบบชุมชนเป็นฐาน ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมความพร้อม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินการเรียน การสอน 8 ขั้นตอน และองค์ประกอบที่ 3 การ ประเมินผล และการตรวจสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอน ทางพยาบาล จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยกับองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินการ เรียนการสอน และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใน รายละเอียดของการดำเนินการ เช่น ไม่ควรเลือก กรณีศึกษาที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไป การใช้คำถาม กระตุ้นการคิดและแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน และการสะท้อนคิดของผู้เรียน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบ เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เป็นการวิจัย ในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผล เปรียบเทียบก่อน-หลัง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 144 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี แพร่ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 54 คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง ทั้งชั้นปีเพื่อให้สะดวกและใช้ประโยชน์ จากการดำเนินการใช้รูปแบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหา เป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบบันทึกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็น ตารางรายชื่อ นักศึกษา และหัวข้อรายการ

ประเมินผลเพื่อใช้บันทึกผลการเรียน ที่มาจากการ กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนที่มีการ วิพากษ์และการตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบ และแบบประเมินผลการเรียนรู้ โดยทีมผู้สอนและ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและการเรียนการ สอนร่วมกันพิจารณา

3. แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เป็นแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาตรฐาน แบบทั่วไป (Cornell Critical Thinking test, Level Z) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษาระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา ซึ่งผ่านการแปลเป็นภาษาไทย โดยผู้เชี่ยวชาญด้าน ภาษาของศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มี ลักษณะเป็นคำถามแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 52 ข้อ แบ่งเป็นทักษะการคิด 6 ด้าน ได้แก่ 1) การ สรุปแบบนิรนัย 2) การให้ความหมาย 3) การพิจารณา ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต 4) การสรุปแบบอุปนัย 5) การสรุปโดยการทดสอบ สมมติฐานและการทำนาย และ 6) การนิยามและ การระบุข้อสันนิษฐาน มีความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.50 – 0.77 และวิเคราะห์ซ้ำจากกลุ่มตัวอย่างนี้ ได้เท่ากับ 0.78

4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบ การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบ ชุมชนเป็นฐาน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 25 ข้อ มีความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงทำ ความเข้าใจให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ ก่อนดำเนินการใช้รูปแบบฯ โดย ดำเนินการ 1 สัปดาห์ก่อนการใช้รูปแบบฯ หลังจาก นั้นดำเนินการใช้รูปแบบฯ ตามกระบวนการและ ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหา เป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน โดยใช้ระยะเวลาในการ

ดำเนินการทั้งสิ้น 7 สัปดาห์ๆ ละ 1 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดการใช้รูปแบบแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง ทำแบบวัดการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณอีกครั้ง และทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน และติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ เลขที่ PPH No. 03122561

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ และระดับความพึงพอใจ ด้วยสถิติพรรณนา แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้สถิติ Dependent t-test

===== ผลการวิจัย =====

1. รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ

1) การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การเตรียมผู้เรียน การเตรียมผู้สอน และการเตรียมกรณีศึกษาในชุมชน

2) กระบวนการดำเนินการเรียนการสอน ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากรณีศึกษาในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอกรณีศึกษาแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมกันตั้งสมมติฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การร่วมกันคิดวิเคราะห์ประเด็นสำคัญของปัญหา

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาหาความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7 การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

ขั้นตอนที่ 8 การสรุปและสะท้อนการเรียนรู้

3) การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลสัมฤทธิ์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับรูปแบบเริ่มต้นโดยมีค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและรายละเอียดกิจกรรมอยู่ในช่วง 0.66 – 1.00 โดยมีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย การเตรียมผู้เรียน การเตรียมผู้สอน และการเตรียมกรณีศึกษาในชุมชน

1. การเตรียมผู้เรียน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

1.1 การเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน โดยผู้สอนอธิบายหลักการ ขั้นตอนวัตถุประสงค์ บทบาทและความสำคัญของผู้เรียนในการดำเนินการเรียนการสอนแบบนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและปรับตัวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน

1.2 การเสริมสร้างความเข้าใจในกระบวนการกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน โดยอธิบาย

ให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทผู้เรียน การทำงานเป็นทีม ทั้งการเป็นประธาน เลขานุการ และสมาชิกกลุ่ม

1.3 การอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก แบบชุมชนเป็นฐาน

1.4 การอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจและฝึกทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก แบบชุมชนเป็นฐาน เช่น ทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์ การบริหารจัดการตนเองและทีม และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

1.5 การจัดกลุ่มนักศึกษา จัดให้ทุกกลุ่มมีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยจัดให้แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับสูง กลาง ต่ำ กลุ่มละประมาณ 8 – 10 คน

2. การเตรียมผู้สอน การดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งเป็นกลุ่มย่อยในการเรียนรู้ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ จึงต้องมีการเตรียมผู้สอนในประเด็นดังนี้

2.1 การทำความเข้าใจอาจารย์ทีมผู้สอน เกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานเกี่ยวกับ หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน บทบาทหน้าที่ของผู้สอน เทคนิคการซักคำถาม และการสนับสนุนการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แนวการตั้งคำถามสำหรับอาจารย์เพื่อกระตุ้นนักศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้แต่ละครั้ง และการวัดและประเมินผล โดยทีมผู้สอนประชุมร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหา เลือกเนื้อหารายบทที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน คัดเลือกเนื้อหาของแต่ละบทเพื่อการเตรียมเลือกสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกัน ซึ่งในการวิจัย

ครั้งนี้ เลือกวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ โดยใช้กรณีศึกษาผู้สูงอายุในชุมชนตำบลนาจักร อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

3. การเตรียมกรณีศึกษาในชุมชน การคัดเลือกกรณีศึกษาในชุมชน โดยพิจารณาจากแนวคิดของหลักสูตร สมรรถนะที่พึงประสงค์ มาตรฐานผลการเรียนรู้ของรายวิชา ลักษณะ และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรายวิชาซึ่งครอบคลุมปัญหาสุขภาพที่สำคัญ บริบทของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งให้นักศึกษา 1 กลุ่ม จะศึกษากรณีศึกษา 1 กรณีศึกษา โดยกรณีศึกษาเป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ เช่น เป็นโรคเรื้อรัง หรือมีภาวะเสื่อมตามวัย

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการดำเนินการเรียนการสอน ประยุกต์จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มหาวิทยาลัยแม่คามาสเตอร์ ประเทศแคนาดา ประกอบด้วย 3 ระยะ จำนวน 8 ครั้ง 8 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 กระตุ้นการเรียนรู้ (เปิดโจทย์) จำนวน 2 ครั้ง จะเป็นขั้นตอนที่ 1 – 4 ของกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 1 จำนวน 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนและกรณีศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและประเด็นปัญหาของกรณีศึกษาได้ และฝึกปฏิบัติบทบาทและกระบวนการกลุ่มการทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากรณีศึกษาในชุมชน เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นหรือปัญหาของกรณีศึกษา

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ประสานงานและนำนักศึกษาไปศึกษาชุมชนและกรณีศึกษา ให้นักศึกษากำหนดคดีกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษารวบรวมข้อมูลและประเด็นปัญหาของกรณีศึกษา อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดย

จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในกระบวนการกลุ่ม
ถามกระตุ้นการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศ
ที่ส่งเสริมการเรียนรู้

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่
กำหนดกติกากลุ่ม และดำเนินการกลุ่มเพื่อการ
เรียนรู้ร่วมกัน ศึกษารวบรวมข้อมูลและประเด็น
ปัญหาของกรณีศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่
มีความใกล้เคียงกับกรณีศึกษาเพื่อการเก็บ
รวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุม แสดงบทบาทที่ได้รับ
มอบหมายตามกระบวนการกลุ่ม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ
ประกอบด้วย 1) ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพและ
การเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ประเด็นปัญหาขั้นต้นของ
กรณีศึกษา 3) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) แผนการ
เรียนรู้ของกลุ่ม และ 5) ทักษะของสมาชิกในกลุ่ม
แต่ละบทบาท

ครั้งที่ 2 จำนวน 3 ชั่วโมง จะเป็นขั้นตอน
ที่ 2 – 4 ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน
โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานมี
รายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ
วิเคราะห์ปัญหา ตั้งสมมติฐาน และหาปัญหาที่
แท้จริงของสาเหตุ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
วางแผนการเรียนรู้ของกลุ่ม และฝึกปฏิบัติบทบาท
และกระบวนการกลุ่มการทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอกรณีศึกษา
แลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ที่มีความ
ใกล้เคียงกับกรณีศึกษาระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อ
การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และความ
เชื่อมโยงของปัญหา

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ยังคงมี
บทบาทคล้ายกับขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ทบทวนวิธีการ
เรียนการสอน บทบาทอาจารย์และนักศึกษาให้
นักศึกษากำหนดกติกากลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษา
นำเสนอข้อมูล ประเด็นปัญหาของกรณีศึกษา

อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยจัดเตรียม
วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในกระบวนการกลุ่ม ถาม
กระตุ้นการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่
ส่งเสริมการเรียนรู้

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่
ทบทวนกติกากลุ่มและดำเนินการกลุ่มเพื่อการ
เรียนรู้ร่วมกัน นำเสนอข้อมูล ประเด็นปัญหาของ
กรณีศึกษา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีความ
ใกล้เคียงกับกรณีศึกษา เสนอปัญหา วิเคราะห์
สาเหตุของปัญหา และความเชื่อมโยงของปัญหา
และแสดงบทบาทที่ได้รับมอบหมายตาม
กระบวนการกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมกันตั้งสมมติฐาน
ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสถานการณ์ปัญหาใน
ชุมชน

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่
การเพิ่มเติมข้อมูลจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการ
วิเคราะห์ปัญหาจากกรณีศึกษาโดยใช้คำถามช่วย
เชื่อมโยงสมมติฐานของผู้เรียนกับประเด็นปัญหา
ของกรณีศึกษา โดยใช้คำถามกระตุ้นช่วยเชื่อมโยง
ความรู้เดิมของผู้เรียนในการตั้งข้อวินิจฉัยทางการ
พยาบาล และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่
ตั้งสมมติฐานที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ
กรณีศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ เช่น การเขียน
ผังความคิด (Concept mapping) และตั้งข้อ
วินิจฉัยทางการพยาบาลตามลำดับความสำคัญ
ของปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การร่วมกันคิดวิเคราะห์
ประเด็นสำคัญของปัญหา ความต้องการข้อมูล
เพิ่มเติมจากแหล่งสืบค้น แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้
เกิดความกระจ่างในการตอบโจทย์ปัญหาเพิ่มขึ้น

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่
การกระตุ้นให้กลุ่มกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้
กำหนดวิธีการเรียนรู้และแหล่งที่จะหาข้อมูล

เพิ่มเติม แนะนำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏชาวบ้าน ครู เอกสาร ตำรา เว็บไซต์ ฐานข้อมูล เป็นต้น กระตุ้นให้กลุ่มวางแผนการเรียนรู้ กระตุ้นให้กลุ่มสะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม และประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ จากกระบวนการในขั้นตอนที่ 2 - 4 ประกอบด้วย 1) ปัญหาสมมติฐาน และสาเหตุของปัญหา 2) ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลเบื้องต้น 3) วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4) แผนการเรียนรู้ของกลุ่ม และ 5) ทักษะของสมาชิกในกลุ่มแต่ละบทบาท

ระยะที่ 2 การศึกษาหาความรู้ จำนวน 5 ครั้ง จะเป็นขั้นตอนที่ 5 - 7 ของกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 3 จำนวน 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสามารถสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาหาความรู้และ ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เช่น การประสานผู้เชี่ยวชาญ ห้องสมุด และแหล่งประโยชน์ในการเรียนรู้ เป็นต้น

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และวางแผนการนำเสนอเนื้อหาสาระผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ ประกอบด้วย 1) ทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2) ทักษะการสืบค้นและการประเมินความน่าเชื่อถือ

ของแหล่งข้อมูลต่างๆ และการสรุปประเด็นสำคัญ 3) เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ครั้งที่ 4 จำนวน 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่ม วางแผนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม วางแผนการพยาบาลและการประเมินผล ฝึกปฏิบัติกระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีมและบทบาทต่างๆ ในกระบวนการกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในกลุ่ม

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ กระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามที่ได้รับมอบหมาย กระตุ้นให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้กลุ่มวางแผน/มอบหมายและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม กระตุ้นโดยใช้คำถามให้นักศึกษาเชื่อมโยงความรู้สู่การวางแผนการพยาบาลและการประเมินผลการพยาบาลกรณีศึกษา กระตุ้นให้กลุ่มสะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม และประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผน/มอบหมายให้สมาชิกศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม วางแผนการพยาบาลและการประเมินผลการพยาบาลกรณีศึกษา สะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ ประกอบด้วย 1) แผนผังความคิดที่สรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) แผนการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 3) แผนการพยาบาลและการประเมินผล และ 4) ทักษะของสมาชิกกลุ่มในแต่ละบทบาท

ครั้งที่ 5 จำนวน 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาทักษะการนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางแผนการพยาบาล รวมถึงการสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมสุขภาพสำหรับกรณีศึกษาฝึกปฏิบัติกระบวนการกลุ่ม การทำงานเป็นทีมและบทบาทต่างๆ ในกระบวนการกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 7 การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการวางแผนการดูแลกรณีศึกษา

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ กระตุ้นให้นักศึกษานำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในลักษณะต่างๆ เช่น บทบาทสมมติ แผนผังความคิด กระตุ้นให้กลุ่มสรุปผลการเรียนรู้เป็นความรู้ใหม่ กระตุ้นการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าสู่การประยุกต์ใช้ในการให้การพยาบาลแก่กรณีศึกษาโดยสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมสุขภาพ กระตุ้นให้กลุ่มสะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม และประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ นำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสรุปผลการเรียนรู้เป็นความรู้ใหม่ นำความรู้ที่ศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการวางแผนให้การพยาบาลแก่กรณีศึกษาโดยสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมสุขภาพ และสะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ ประกอบด้วย 1) สรุปผลการเรียนรู้ที่เป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติม 2) แผนการพยาบาลและการประเมินผลโดยมีการสร้างหรือพัฒนา

นวัตกรรมสุขภาพ และ 3) ทักษะของสมาชิกกลุ่มในแต่ละบทบาท

ครั้งที่ 6 - 7 จำนวน 2 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และนำเสนอแผนการพยาบาล แนวทางการแก้ไขปัญหา สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้มีความเหมาะสมกับกรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 7 การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการวางแผนการดูแลกรณีศึกษา

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ อำนวยความสะดวก ประสานงานกับชุมชนและกรณีศึกษา พร้อมทั้งติดตามการให้การพยาบาลและการใช้นวัตกรรมสุขภาพกับกรณีศึกษา

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ นำแผนการพยาบาลสู่การปฏิบัติกับกรณีศึกษาในชุมชน นำนวัตกรรมไปใช้กับกรณีศึกษาและวิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาเพื่อให้นวัตกรรมมีความเหมาะสมกับกรณีศึกษายิ่งขึ้น

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ ประกอบด้วย 1) ทักษะการปฏิบัติการพยาบาลผู้สูงอายุในชุมชน 2) การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ระยะที่ 3 การสรุปและสะท้อนการเรียนรู้ (ปิดโจทย์) จะเป็นขั้นตอนที่ 8 ของกระบวนการกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่ 8 จำนวน 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการนำเสนอผลงานกลุ่ม การวิเคราะห์วิจารณ์ในประเด็นต่างๆ สะท้อนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม รวมถึงการประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 8 การสรุปและสะท้อนการเรียนรู้

บทบาทครูผู้สอน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ให้นักศึกษานำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มในที่ประชุมกลุ่มใหญ่ กระตุ้นให้นักศึกษากลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระตุ้นให้นักศึกษาสะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม และประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ นำเสนอผลการศึกษาต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่ มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อผลงานของกลุ่มอื่น สะท้อนคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการกลุ่ม ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะได้รับ ประกอบด้วย 1) สรุปผลการเรียนรู้ การวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน แผนการพยาบาล ผู้สูงอายุในชุมชน นวัตกรรมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 การประเมินผล ประกอบด้วย 1) การประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2) การประเมินกระบวนการเป็น การประเมินกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งรายบุคคลและกลุ่ม รวมทั้งกระบวนการทำงานเป็นทีมด้วย และการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นการ

ประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลประกอบไปด้วย แบบประเมินพฤติกรรม การตรวจรายงาน การสะท้อนคิด แบบประเมินการนำเสนอผลงาน และการทดสอบ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล

การทดลองใช้รูปแบบเริ่มต้น เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบกับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 54 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 90.74 เพศชาย ร้อยละ 9.26 มีอายุระหว่าง 20 – 32 ปี ค่าเฉลี่ยอายุ 28.93 ปี (SD = 6.82) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ของการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 75.18 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.99 ส่วนจำนวนและร้อยละ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล หลังการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน พบว่า นักศึกษาพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยช่วง 60.01 - 80.00 มากที่สุด ร้อยละ 92.59 รองลงมา มีคะแนนเฉลี่ย 80.01 - 100.00 คิดเป็นร้อยละ 7.41 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน

ช่วงคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
80.01 – 100.00 (ดีมาก)	4	7.41
60.01 – 80.00 (ดี)	50	92.59
40.01 – 60.00 (ปานกลาง)	0	0.00
20.01 – 40.00 (พอใช้)	0	0.00
0.00 – 20.00 (ควรปรับปรุง)	0	0.00
Mean = 75.18 SD = 3.99		

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมทุกด้าน ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนรู้ ($\bar{X} = 36.65$, $SD = 10.48$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 28.39$, $SD = 6.88$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณรายด้านก่อนและหลังการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการเรียนรู้ในด้าน การสรุปแบบนิรนัย การให้ความหมาย การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต การสรุปแบบอุปนัย การสรุปโดยการทดสอบสมมติฐานและการทำนาย และการนิยามและการระบุข้อสันนิษฐาน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล แยกเป็นรายด้านและโดยรวม

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	SD	t - test	p - value
1. ด้านการสรุปแบบนิรนัย						
ก่อนการเรียนรู้	54	10	6.00	2.23	3.57*	0.002
หลังการเรียนรู้	54	10	7.50	2.00		
2. ด้านการให้ความหมาย						
ก่อนการเรียนรู้	54	11	5.67	2.33	3.299*	0.001
หลังการเรียนรู้	54	11	7.74	3.02		
3. ด้านการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการสังเกต						
ก่อนการเรียนรู้	54	4	2.44	0.82	3.550*	< 0.001
หลังการเรียนรู้	54	4	3.17	0.80		

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล แยกเป็นรายด้านและโดยรวม (ต่อ)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	SD	t - test	p - value
4. ด้านการสรุปแบบอุปนัย						
ก่อนการเรียนรู้	54	13	6.93	2.60	3.688*	< 0.001
หลังการเรียนรู้	54	13	9.56	2.83		
5. ด้านการสรุปโดยการทดสอบสมมติฐานและการทำนาย						
ก่อนการเรียนรู้	54	4	1.72	1.18	2.380*	0.01
หลังการเรียนรู้	54	4	2.46	1.38		
6. ด้านการนิยามและการระบุข้อสันนิษฐาน						
ก่อนการเรียนรู้	54	10	5.63	2.40	2.531*	0.01
หลังการเรียนรู้	54	10	7.00	2.75		
โดยรวม						
ก่อนการเรียนรู้	54	52	28.39	6.88	3.968*	< 0.001
หลังการเรียนรู้	54	52	36.65	10.48		

* p < .05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, SD = 0.76) โดยนักศึกษาพยาบาลมีความเห็นว่า การจัดกระบวนการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์รายวิชาชัดเจนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, SD = 0.66) รองลงมา ได้แก่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา ($\bar{X} = 4.07$, SD = 0.68) สามารถเพิ่มความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.04$, SD = 0.66) สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ ($\bar{X} = 4.04$, SD = 0.68) มีการเรียงลำดับเนื้อหาเหมาะสม ($\bar{X} = 4.03$, SD = 0.71) ตามลำดับ ส่วนรายการที่พึงพอใจต่ำที่สุด คือ ลดความซ้ำซ้อนกับหัวข้ออื่นในรายวิชาเดียวกัน ($\bar{X} = 3.47$, SD = 1.00) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน

การจัดกระบวนการเรียนการสอน	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. มีวัตถุประสงค์รายวิชาชัดเจน	4.11	0.66	มาก
2. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.07	0.68	มาก
3. มีการเรียงลำดับเนื้อหาเหมาะสม	4.03	0.71	มาก
4. น่าสนใจและ/หรือทันสมัย	4.02	0.66	มาก
5. สามารถเพิ่มความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้	4.04	0.68	มาก
6. สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้	4.04	0.71	มาก
7. ใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสม	4.00	0.76	มาก
8. มีความเหมาะสมกับเวลาที่สอน	4.01	0.71	มาก
9. ลดความซ้ำซ้อนกับหัวข้ออื่นในรายวิชาเดียวกัน	3.47	1.00	มาก
10. เข้าใจวัตถุประสงค์และขอบเขตรายวิชา	3.98	0.72	มาก
11. มีความรู้เพิ่มเติม	3.97	0.77	มาก
12. มีการค้นคว้าตำรา เอกสารประกอบการเรียน	4.01	0.78	มาก
13. ทบทวนและทำความเข้าใจเนื้อหา	3.95	0.8	มาก
14. ชักถามและ/หรือเสนอความคิดเห็นขณะเรียน	3.97	0.78	มาก
15. สนใจและชอบที่จะเรียนวิชานี้	3.96	0.84	มาก
16. บรรลุตามวัตถุประสงค์รายวิชา	3.98	0.76	มาก
17. โสตทัศนูปกรณ์มีความเหมาะสมและพร้อมใช้งาน	3.94	0.72	มาก
18. หนังสือ ตำรา และวารสารมีความเพียงพอ/ทันสมัยสำหรับการเรียนรู้ในวิชานี้	3.97	0.71	มาก
19. ลักษณะห้องเรียนมีความเหมาะสม	4.01	0.75	มาก
20. บรรยากาศในห้องเรียนมีความเหมาะสม	3.97	0.73	มาก
21. แนวทางการประเมินผลครอบคลุมกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด	3.95	0.75	มาก
22. ค่าคะแนนที่กำหนดเหมาะสมกับวัตถุประสงค์รายวิชา	3.98	0.80	มาก
23. ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาอย่างมีเหตุผลและมีหลักเกณฑ์	3.98	0.75	มาก
24. มีการชี้แจงข้อบกพร่องและเสนอแนะแนวทางพัฒนา	4.01	0.74	มาก
25. มีการประเมินผลงาน มีหลักเกณฑ์และมีหลักฐาน	3.99	0.78	มาก
ภาพรวม	3.98	0.76	มาก

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ทุกประการ สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. หลังการใช้รูปแบบนักศึกษาพยาบาล มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียน อยู่ในระดับดีขึ้นไป สามารถอภิปรายได้ว่า การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน นักศึกษาจะมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานกับปัญหาโดยไปศึกษากับกรณีศึกษาซึ่งเป็นผู้สูงอายุจริงในชุมชน นักศึกษาจะเป็นผู้ที่สืบเสาะ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้วิธีการต่างๆ ซึ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง เกิดการวิเคราะห์ ประเมิน อีกทั้งได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ ประสพการณ์ มีการแก้ปัญหา หาคำตอบร่วมกันเป็นทีม เกิดการซึมซับ ประสพการณ์ใหม่และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสพการณ์ใหม่ เนื่องจากการได้ศึกษาจากสถานการณ์จริงจะไปกระตุ้นการรับรู้ของนักศึกษาตามสภาพการณ์จริงที่เห็นได้สัมผัสได้ ร่วมกับการอภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนนักศึกษา และการสะท้อนการเรียนรู้จากครูทำให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีการพัฒนาทางปัญญาได้มากขึ้น^{5,6} สอดคล้องกับการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโภชนาการและโภชนบำบัดของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 43 คน ดำเนินการวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโภชนาการและโภชนบำบัด เรื่องพิษภัยของอาหารโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ก่อนและหลังการ

จัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁷ และสอดคล้องกับการศึกษาผลการสอนแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยภูมิปัญญาไทยวิถีไทย วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ จำนวน 102 คน ปีการศึกษา 2560 ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นสื่อการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนด้วยภูมิปัญญาไทยวิถีไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁸

2. หลังการใช้รูปแบบนักศึกษาพยาบาล มีค่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ นักศึกษาพยาบาลมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น เนื่องจากนักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกทักษะจากสถานการณ์จริงของผู้สูงอายุในชุมชน นักศึกษาเป็นผู้ค้นพบปัญหา ระบุนิยามที่ตรงความต้องการแก้ไข และให้เหตุผลประกอบการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ในขั้นตอนต่างๆ มีการแสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้แสวงหาไปประยุกต์ใช้ในการให้การพยาบาล การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อการจัดการปัญหาของผู้สูงอายุ การสร้างสรรค์ผลงานออกมาเป็นชิ้นงาน นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหามาให้ผู้สูงอายุยังประโยชน์แก่ชุมชนในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับการศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนวิชาการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษา จำนวน 38 คน ระยะเวลาในการทดลอง 13 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาบัณฑิตที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนความคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตมีความคิดเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก⁹ และสอดคล้องกับข้อเสนอในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ¹⁰ โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เผชิญสถานการณ์ที่แปลกใหม่หลากหลาย เป็นสถานการณ์ในบริบทที่แท้จริงและนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการให้พยาบาลผู้รับบริการตามสภาพปัญหาที่แท้จริง โดยมีอาจารย์ผู้สอนคอยช่วยเหลือชี้แนะ ทั้งนี้เพราะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้กระบวนการพยาบาล เพื่อการดูแลสุขภาพของผู้รับบริการ ซึ่งการปฏิบัติทางการพยาบาลเป็นการดูแลผู้รับบริการแบบองค์รวม ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการให้การพยาบาล มีการประยุกต์องค์ความรู้และการประยุกต์ศาสตร์ทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติต่อบุคคลจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการปฏิบัติวิชาชีพทางการพยาบาล¹¹

3. หลังการใช้รูปแบบนักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมากขึ้นไป และเมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ที่พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก⁷ และสอดคล้องกับ

การศึกษาถึงการพัฒนา รูปแบบการเรียนบนเว็บไซต์แบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก⁹ และสอดคล้องกับการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเลือกเสรี วิชาพัฒนาวิทยา ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ อยู่ในระดับดี¹²

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ สถาบันการศึกษาควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐาน เช่น วิชาการส่งเสริมสุขภาพ วิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน เป็นต้น เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีประสิทธิภาพในการคิดแก้ไขปัญหาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หลังสำเร็จการศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักแบบชุมชนเป็นฐานต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. Faculty of Humanities and Social Sciences Kalasin Rajabhat University. Knowledge management, techniques for teaching and learning using community as a learning base (CBL). [Internet]. [cited 2015 May 29]. Available from: http://www.huso.ksu.ac.th/manage/sub_file/mRYjL2P3snd20150913173350.pdf. (in Thai).
2. Sinngam Y. Learning by using problems as a base. [Internet]. [cited 2015 May 29]. Available from: <http://www.vcharkarn.com/vblog/37131>. (in Thai).
3. Satayasai W. Documentation for the development of instructors to enhance teaching skills by using learners as a center and the preparation of teaching by using the problem as the core. May 21 - 23, 2014. Pathumthani: Asia Airport Hotel; 2014. (in Thai).
4. Khaemmanee T. Teaching science: knowledge for effective learning process management. 16th ed. Bangkok: Sutthakarn Printing Center; 2012. (in Thai).
5. Chanchaemsai M. Project to set up a community-based learning management program: a case study of integrating learning management in architectural design and housing development for low-income people (Baan Kong Community, Rama 9, Bo 3). Phranakorn Rajabhat Research Journal 2015;10(1):143-56. (in Thai).
6. Thanwiset N, Keeratichanroen W. A study of learning achievement on work and learning unit and problem solving ability for grade 10 students using problem based learning (PBL). Academic Service Journal Prince of Songkla University 2018;29(2):43-50. (in Thai).
7. Benchawan P, Khuha A. Effects of problem based learning approach on nutrition and nutrient therapy achievement of nursing student, Princess of Naradhiwas University. Journal of Education Faculty of Education, Prince of Songkla University 2014;25(3):96-109. (in Thai).
8. Udomlerd M, Tantalakul S, Netchang S, Mapiw P, Soiphet N, Paksee N. Effects of community-based learning integration of health promotion for the elderly with Thai local wisdom in the health problem 1 course on nursing on students of Boromarajanani College of Nursing, Uttaradit. Boromarajanani College of Nursing Uttaradit Journal 2018;10(2):234-47. (in Thai).
9. Wannapiroon P. Development of a problem-based blended learning model to develop undergraduate students' critical thinking. [Doctoral Dissertation, Faculty of Education]. Chulalongkorn University; 2008. (in Thai).

10. Chidmongkol R, Tongphet P, Khonyang W. Teaching for enhancing critical thinking of nursing students in clinical practice. The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health 2018;3(3):233-45. (in Thai).
11. Srisawad K , Chaleoykitti S. Critical thinking of nursing students. Royal Thai Army Medical Journal 2017;70(3):169-74. (in Thai).
12. Thagleawpun J. The development of an elective course: social gerontology for bachelor of nursing science students. Royal Thai Navy Medical Journal 2017;44(1):1-17. (in Thai).